

făcut cu grijă filologică, s-au strecurat greșeli și s-au introdus semne ortografice inexistente în copia eminesciană. Poetul scrie *înălțat* —textul reproduc acum *dă înălțat* (v.8); *dintr-o simpe de hendii*, cu *fir*, *avea antereu* devine: „sivae de Hindii” (v. 183); *Îl discutăra de mestii* e transcris „... de mescii” (208). S-au pus virgule și alte semne care nu există în copia poetului în versurile: 6, 8, 10, 159, 166, 168, 169, 170, 205, 206 etc.

E desigur binevenită indicarea în note a variantelor și a adnotărilor la text, existente în copia din manuscrisul eminescian. Lexicul rar e uneori înlocuit, în aceste adnotări, prin cuvinte de circulație mai largă. Pentru termenii neobișnuiți, E. Virtosu a întocmit un glosar cu interpretări corecte în general. Unele scăpări sînt ușor de observat de la prima vedere: *bot* e explicat prin: „materie în formă de glob”. Variantele lexicale apar în două locuri, ca două cuvinte aparte, trimițându-se de la unul la altul: *bontă*, *bunt*; *pont*, *punt*; *ros!* e explicat prin „rost, gură, glas”: un cuvînt ca *durelnic* (I, 124) nu e

explicat de loc (dureros, chinuitor). Apar apoi multe variante regionale pe care cititorul le cunoaște sau le poate interpreta fără să aibă nevoie de glosar: *aspumal*, *a caliei*, *dimon*, *jăgădău*, *lotri*, *matrapalle*, *pingărit*, *scutilor*, *tanduri* etc.

În schimb, autorul studiului a făcut foarte bine cînd a reținut în glosar neologismele existente în textul *Vedeniei*. Într-o epocă destul de veche, iată că apar termeni ca: *afront*, *bufon*, *cocardă*, *diele*, *element*, *favor*, *geniu*, *mască*, *parlament*, *plan*, *politică*, *sistemă*.

Publicarea documentului este deci prețioasă, atît din punct de vedere literar, pentru înțelegerea mai adîncă a unui moment însemnat din trecutul politic și cultural al țării noastre, cît și pentru completarea cunoștințelor noastre despre activitatea și sursele de îmbogățire a limbii lui Eminescu. Limba *Vedeniei* cu particularitățile ei lexicale merită atenția istoricilor limbii romîne.

Gh. Bulgăr

EXPRESIA: M-A PICAT LA EXAMEN

În vocabularul elevilor și al studenților s-a încetățenit, în ultima vreme, o nouă expresie pentru a denumi faptul de a nu fi reușit la un examen. Se poate auzi, destul de des, în perioada examenelor: „la examenul ăsta *mă pică*” sau „*m-a picat*”.

Această formă hibridă a verbului *a pica* (verb intransitiv folosit ca tranzitiv) cred că se poate explica prin contaminarea produsă între acest verb și celelalte trei verbe întrebuițate pentru a desemna aceeași noțiune: *a cădea*, pe de o parte, și *a lăsa* și *a trînti* pe de altă parte.

Primul dintre aceste verbe este folosit cînd vorbitorul (studentul) se referă la propria sa persoană, la acțiunea făcută de el (ca subiect al propoziției): „*am căzut la examen*”. Cînd vrea să se refere la acțiunea efectuată de profesor în legătură cu el, folosește celelalte verbe, *a lăsa* sau *a trînti*, vorbitorul devenind

obiectul direct al propoziției: „*m-a lăsat* sau *m-a trîntit la examen*”¹.

Pentru a explica cum s-a ajuns la forme ca „*mă pică*”, „*m-a picat*” etc. trebuie să presupunem, cred, două faze. Prima fază a constat în înlocuirea verbului *a cădea*, care, prin deasa lui întrebuițare, își pierduse din valoarea expresivă, cu sinonimul său *a pica*, nelntrebuițat încă în această accepțiune și deci mai expresiv. S-a spus, prin urmare, *am picat la examen* în loc de *am căzut la examen*.

Această continuă înlocuire a cuvintelor desîntrebuițate și cu putere expresivă redusă

¹ Este de presupus că verbul *a lăsa* a fost întrebuițat inițial, cu acest sens, numai în expresia *a lăsa corinjen* sau *a lăsa repent*, iar apoi s-a întrebuițat și eliptic în fraze ca cea de mai sus. Pentru *a trînti*, vezi D. Florea-Rariște, *Din limbajul școlărilor* (studenți și elevi), *Buletinul Institutului de filologie romînă „Alexandru Philippide”* V, 1938, p. 205.

prin alte cuvinte este un fapt obișnuit, mai ales în vorbirea afectivă. Voi cita doar un exemplu luat tot din limbajul școlăresc: înlocuirea lui *a lăsa la examen*, expresie prea obișnuită și prea palidă, prin *a trînti la examen*, imagine mult mai plastică și care sugerează mai bine caracterul de „luptă”, între profesor și student, pe care-l are examenul (cf. D. Florea-Rariște, *lucr. cit.*).

În cea de-a doua fază, s-a produs contaminarea între construcțiile *a pica*, pe de o parte, și *a lăsa* și *a trînti*, pe de altă parte. Vorbitorul (studentul) are sentimentul că, dintre cele două persoane, profesorul este cel care are rolul activ, studentul fiind doar cel care suferă consecințele. Așadar vorbitorul a schimbat subiectul verbului *a pica* (care nu mai este *studentul* însuși, ci *profesorul*) și totodată i-a atașat un complement direct care este fostul subiect (studentul). Bineînțeles că la această schimbare a contribuit existența construcției cu verbele *a lăsa* și *a trînti*: *m-a*

lăsat sau *m-a trîntit la examen* a dus la crearea expresiei *m-a picat la examen*¹.

În noua construcție, verbul *a pica*, din sinonim al verbului *a cădea*, a devenit deci sinonim cu verbul *a lăsa*, căpătînd prin aceasta un nou sens, neatestat însă pînă acum de nici un dicționar. Folosirea lui cu acest sens mi se pare improprie.

Pe de altă parte, dacă verbele *a lăsa*, *a trînti*, *a trece* se pot referi la subiectul „profesorul”, avînd și un complement direct („studentul”), adică pot fi întrebuințate ca verbe tranzitive, verbul *a pica* fiind în înțelesul lui cel mai obișnuit (= *a cădea*) intransitiv, ca și *a cădea*, folosirea lui ca verb tranzitiv este, după părerea mea, nerecomandabilă și ar trebui combătută.

Rovena Șenchi

¹ Pentru schimbarea subiectului, cf. și înlocuirea lui *am trecut la examen* cu *m-a trecut la examen*.